

Ілюстрована політична, просвітна і господарська часопись.

Виходить що тижня в суботу.

Редагує: Д-р СТЕПАН БАРАН.

ПЕРЕДПЛАТА: В Австрії й Угорщині: річно 6 кор., піврічно 3 кор., чвертьрічно 1.50 кор. Поодинокое число коштує у Львові 10 сот., на провінції 12 сот. За границею „Свобода“ коштує на цілий рік: В Німеччині 6 марок; в Росії 3 рублі; в Америці 2 долари. Адреса Редакції і Адміністрації: „СВОБОДА“, Львів, Ринок ч. 10., II. поверх.

Ч. 37.

ЛЬВІВ, субота. дня 27. падолиста 1915.

Рік XIX.

Шануйте себе і свій нарід!

Братя! Маємо вам сказати велике болюсе слово. Перечитайте-же сі стрічки в *Свободі* з такою увагою, щоби ви не забули їх ні тепер, в часі війни, ні потому.

Доходять до нашої редакції вісти, що деякі наші українські вояки, що лежать по шпиталях, випирають ся того, що вони Українці і подають ся себе то за Поляків (коли походять з Галичини), то за Волохів (коли є православними і походять з Буковини). А як їх запитати що по польськи чи по волоськи, то калічать так ті чужі мови, як знімчений Юрко німецьку. Розговоривши ся, признають ся до свого народу, а як їх запитати, чому випирали ся своєї рідної мови, то відповідають, що ліпше з ними обходять ся, як признають ся до чужого.

Який се сором, про се не треба багато писати. Бо кожда людина розуміє, що чужі з насмієм і обмерзієм дивлять ся на тих, що випирають ся свого. А таких зараз пізнати якраз по тім каліченю чужої мови, котре є каїновим пятном деяких наших людей. І неправдою є, що чужі ліпше обходять ся зі зрадниками. Але якби навіть так справді було, то саме для того не треба випирати ся свого, тільки сміло й отверто признавати ся скрізь і все до того, що ми Українці й говорити українською мовою. Бо тим способом шануємо себе і свій нарід. А як хто себе вміє шанувати й обстати за своїм, тоді й другі його мусять шанувати.

Чим здобули собі поважане Чехи і Поляки? Якраз тим обстоюванем свого, тим, що самі себе скрізь шанували і шанують, що сміло й отверто признають, ся до свого, а не гнуть ся в три погібелі перед чужим.

Звертаємо ся отсим до нашого духовенства й учительства, щоби при кожній нагоді поучували темних людей, що чужинці тому відносять ся до них з легковаженем, що вони самі не шанують себе. Але найліпше буде, коли ми, братя, самі будемо на себе уважати. Бо на світі не знайдете вже такого народу, котрий соромив би ся своєї мови і народности. Тільки між нами є ще таке каїнове кождло. Його сплодило москвофільство, а розширило і піддержує темнота. Крайна пора, щоби се каїнове кождло зникло вже раз з поміж нашого українського народу!

Бо хто матір, забуває,
Того Бог карає,
Чужі люди цурають ся,
В хату не пускають.

А через таких каїнів терпить і цілий український нарід, бо чужі не шанують його хоч він великий і хоробрий. Все і всюди отже уживайте української мови і українського письма, відважно заявляйте себе Українцями і твердо бороніть свого, а тоді і чужинці будуть ліпше і красше до нас відносити ся.

Болгарська артилерія.

Де треба асекурувати наше майно — в „Дністрі“, чи в „Славії“?

Чеський асекураційний банк „Славія“ розсилає тепер оголошення по східній Галичині і всіми силами стараєть ся приєднати собі серед наших селян нових членів, представляючи себе добродієм, якому наш нарід багато має завдячити. Дяльність сего, чужого нам зовсім банку говорить як раз щось противного і ми нині ближше обговоримо сю діяльність, щоби наші селяни знали, хто то є „Славія“ і чи можна її попірати.

З основанем народної української асекурації „Дністер“ гуртували ся в сім товаристві щораз більше всі наші свідоміші селяни і міщани, які давнійше обезпечали ся в чужих товариствах, або зовсім не обезпечали ся. В міру зросту „Дністра“ з природи річи тратили в східній Галичині, як українській часті краю, ґрунт до асекураційних робіт чужі товариства, особливо чеська „Славія“ як позакраєве товариство а властиво акційний банк.

З часом згуртували ся в „Дністрі“ широкі верстви нашого народу без ріжниць партій, так як „Дністер“ був, є і буде чисто господарським товариством без партійної закраски і для того справедливо всі Українці без ріжниць партій уважали „Дністер“ спільною народною власністю, спільним народним добром. Визначні люди всіх партій, стоячи на сім одиноко слушнім становищу, піддержували се народне товариство, гордили ся ним і його гарним розвитком, а многі з них

приняли агенції „Дністра“, щоби тим успішнійше йшла народна господарська робота. Тоді „Славія“ („Slavia“) перекинула свою діяльність на західну Галичину, де польські хлопці людовці з причини своєї тодішньої ворожнечі до дідичів воліли обезпечати ся в „Славії“ як в польським Краківським Товаристві. Колиж людовці тому чотири роки оснували власне товариство асекураційне „Вісла“, стратила „Славія“ ґрунт і в західній Галичині. Наслідком того ходили вже чутки, що „Славія“ звине цілковито свій інтерес в Галичині, бо тут працюють вже три краєві товариства, одно українське „Дністер“, а два польські (Вісла і Краківське Товариство).

Та до сего не прийшло. Наші москвофіли — кацапи з ненависти до всего що наше — українське — поспішили на поміч чеському банку. Кацапські провідник і кинули клич в своїх газетах „Прикарпатская Русь“, „Галичанин“, „Русское Слово“ і „Голось Народу“: „доки не маємо російської асекурації, то радше асекуруймо ся в чеській або навіть польській як в українським товаристві „Дністер“. І те, що через 20 літ будували спільно ліпші сини нашого народу, те хотіли зруйнувати виродки того самого народу, засліплені ненавистю до нашого народного відродження. Вони заключили умову з чеським банком „Славія“, котра зобовязала ся давати якусь часть доходу на звисне москвофільське „Общество імени Качковского“, яке між нашими селянами ширило прихильність до Росії і тим приготувляло ґрунт для „соединения русских земель“, а за то общество дало свою фірму, що ніби то при обществі є „страховое отделение“. І так за юдин гріш, за чеський охляп

Болгари посувають ся наперед через Жешац-плянину.

Звіти німецького генерального штабу.

На сході.

(17|11). Російські протиторпедовці вчера на північній крайчику Курляндії острілювали Петраге і околиці на північний схід від сеї місцевости. Зрештою положене незмінене.

(18|11). Положене взагалі незмінене.

(19|11). Нічого нового.

(20|11). Не було ніяких важніших подій.

(21|11). На загал положене незмінене.

(22|11). Слабий атак Росиян на кладовище в Ілукшті відперто.

(23|11). Не було жадної особливої події.

На полудневім сході.

(17|11). Погоня в горах зробила дальші добрі поступи. Серби ніде не могли її спинити. Піймано поверх 2000 Сербів і здобуто 2 гармати і 1 машиновий кріс.

(18|11). Союзні війська, гонячи неприятеля, дійшли до загальної лінії Явора (на північ від Рашки) Курсумле-Радан-Оругліца. Війська наші, вийшовши до Корсумля, застали її опорожену, Сербами спліндровану. Піймано багато соток бранців і здобуто кілька гармат.

(19|11). В учорашних ранішних боях піймано в погони кругло 5.006 Севбів.

(20|11). Нова Варос, Сеніца і Рашка обсажені. В долині Ібару осягнено Дрей, а на схід від Капаоніка Препояк. Полонено 2.800 Сербів, здобуто 4 гармати.

(21|11). Армія ген. Гальвіца і праве крило армії Бояджева бореть ся за вхід у долину Лаб на північ від Приштіни.

Число пійманих Сербів дня 19. с. м. підвисшило ся на 3.800. Вчера піймано 4.400.

(22|11). Під Сецаліною в долині Ібару відперто сербські задні сторожі. Виборено вхід до долини ріки Лаб по обох боках Подасва.

Вчера взято в полон над 2.000 Сербів і здобуто 6 гармат, 4 машинові кріси й багато воєнного материялу. В арсеналі в Новім Базарі дістало ся в наші руки 50 великих моздрів і 8 гармат давнішого виробу.

(23|11). На північ від Мітровиці, а також на північ і північний схід від Приштіни виперто ворога. В боротьбах зі задніми сторожами взято більше як 1.500 бранців і 6 гармат. Також болгарські сили, котрі борють ся на полудневий схід від Приштіни, посунули ся успішно на перед. Звідам доносять про забране в полон 8.000 Сербів і добичі, зложеної в 22 машинових крісів.

На заході.

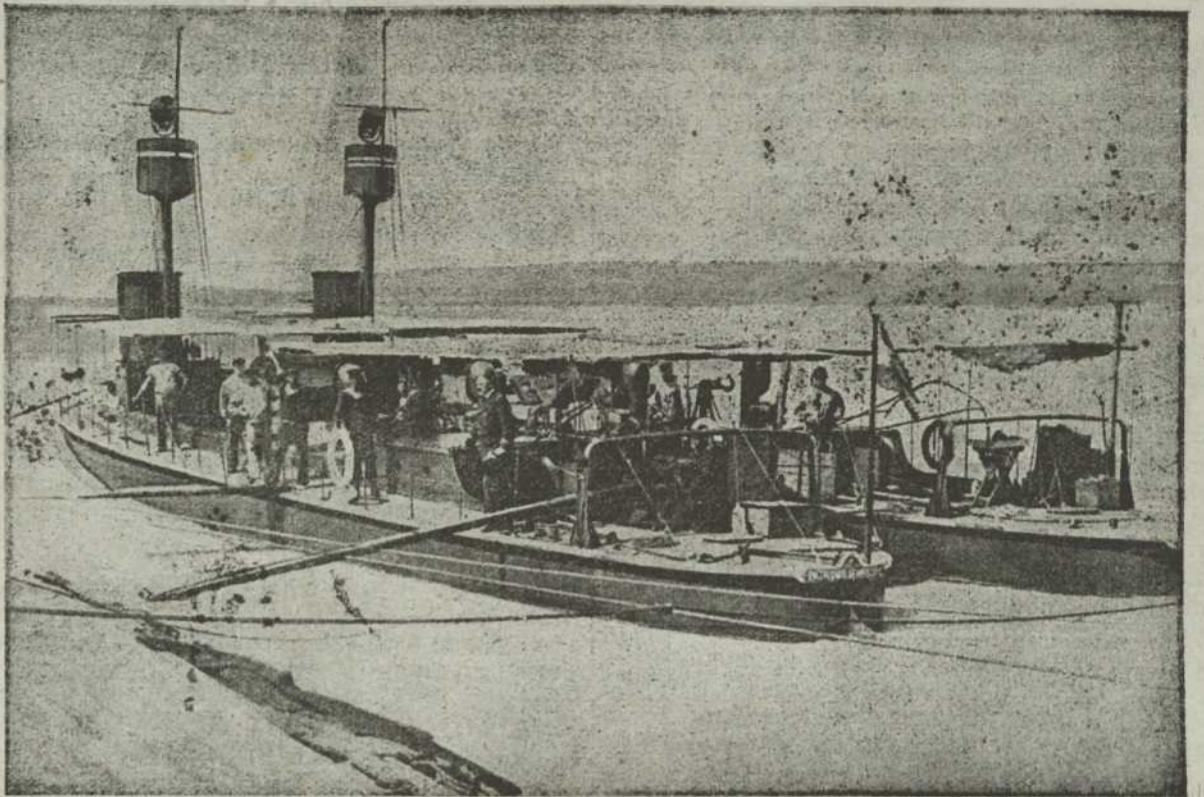
(17|11). З виїмком боїв артилерії і мімаши в різних місцях фронту не стало ся нічого важного.

(18|11). Англіїці силкувались вчера виконати наступ на наші ставовища над дорогою Массін-Армантієр, але їх відперто. В Аргонах завваже-о, що Французи наміряють висадити один рив у воздух, і рив сей в пору опорожено.

(19|11). Артилерійські й мінові боротьби в Аргонах і в їх сусідстві і у Вогезах. Німецька ескадра літаків заатакувала вчера також англійські війська коло Поперінг.

(20|11). Ворожі монітори, які острілювали Весте-де, уступили перед огнем наших набережних батарей. На фронті місцями живі бої артилерії, мін і ручних гранатів.

(21|11). Над залізницею Іперн-Зеннебеке вдало ся нашим військам на велику міру висадити терен в області ворожих ставовищ. Францускі висаджуваня на полудневий схід від Суше і коло Комбр були безуспішні. Під Суше ми випередили Французів в обсаджуваню прогаліни, зробленої вибухом мін і ми вдержали її проти проби наступу. На решті

Австрійський монітор Дунаєвий.

фронту в різних місцях вели ся живі артилерійські бої. Наші літаки кинули значнійшу скількість бомб на залізничні будівлі в Поперінг і Фурн. Завважано кілька влучних стрілів. Начальний вожд англійський в звіті з 15. с. м. оповідає, що в наших наступах на полудневий схід від Льоо дня 8. жовтня після віродостойних оцінок 8.000 до 9.000 убитих Німців лежало перед англійськими й французькими ставовищами. Се пуста видумка. Загалні втрати наші в убитих, загинених і померших наслідком ран виносили тоді 763 мужа.

(22|11). Ворожа артилерія розвивала оживлену діяльність в Шампанії, як також між Масою й Мозелею і на схід від Лінвіль.

(23|11). В різних точках фронту жива діяльність огня при сприяючій погоді. В Пристервальді ворог висадив у воздух дві міни, однак без наслідку. Француский біплан по боротьбі у воздуху злетів коло Ор в Шампанії.

Зі сьвіта.

Туреччина.

Минувшого тижня отворено в присутности султана (себто цісаря) турецький парламент в Царгороді. Султан відчитав престольна промову, зазначуючи, що завдяки Провидіню сповнили ся його бажаня, висловлені 1 грудня 1. грудня 1914 р. Дальше згадав, що вікові затії Росії й інших ворогів проти Царгороду розбили ся о хоробрість турецьких жовнірів. Погром ворогів примусив їх шукати помочи на Балкані, що знов скінчило ся ударемнем його балканських плянів. Дальше згадав султан про успіхи Австро-Угорщини і Німеччини проти Росії, про приступлене Болгарії до союзу з сими державами й Туреччиною і про побіди в Сербії, які спричинили, що дорога Берлін-Відень-Царгород є свободна. Потім приступлево до вибору президента парламенту, яким вибрано знова Гаджі-Аділь бея. По виборі призидії прийняв парламент тимчасовий закон, оповіщений перед кількома місяцями, на основі котрого міністерство війни отримало як першу рату з розділеного на пять літ військового кредиту квоту півтора міліона фунтів (один турецький фунт має 25 корон) на будову й утримане руху на різних залізничних лінях. Нареди турецького парламенту требають дальше.

В Туреччині всі певні остаточної побіди над Росією, Англею, Францією і Італією.

Греція.

Що Греція не піде вже з Англією, Францією, Росією і Італією, се нині вже певне. Розвязано парламент, де верховодив

бувший президент міністрів Венізельос і покликано нового президента міністрів Скулюдіса, котрий держить ся відпорно проти французько-англійських домагань. Що більше, грецьке правительство заявило, що колиби сербська армія, цофаючи ся, перейшла на грецьку землю, то її Греція розоружить і не допустить до того, що би на грецькій землі воюючі сторони провадили битви. Так само зробить Греція і з французькими та англійськими військами, які від Солуня йдуть на поміч Сербам. Таке рішуче становище Греції обурило Англію і Францію і вони вже грозять Греції бльокадою її морських берегів, себто тим, що не допустять до Греції ні одного корабля і тим відотнуть Грецію від решти сьвіта. В кожнім разі рахунки наших ворогів на поміч Греції — а так само і на поміч Румунії — цілковито завели.

Порадник в справах полонених, вивезених, ранених і убитих.

Від п. Гриця Микитея з Відня одержуємо слідуочі вказівки з просьбою о поміщене, котрі містимо низше з огляду на їх практичну вартість під сю пору:

З вибухом війни перервала ся безпосередна звязь між воюючими ворожими державами.

З бігом війни найшло ся однак в руках ворогів велике число попавших в полон жовнірів, яким не можна було заборонити порозуміння із своєю державою, противно, треба було найти дороги, якими моглиби полонені подавати вістки про себе.

На основі рішення Гагської умови призначено поштово пересилку воєнних полонених вільною від оплати, а пересилку сеї переписки як також пересилки телеграм, грошей і пакунків віддано з вибухом війни централам Червоних Хрестів, утворених на основі женецької і гагської умови у всіх державах, котрі підписали дотичні умови.

Міжнародна управа Червоного Хреста має свій осідок в Женеві (в Швайцарії).

І. Переписка.

В теперішній війні переходить переписка від чужих полонених, котрі є у нас до їх родин, та від наших родин до наших полонених у ворожих державах (прим. з Австрії до Росії) таку дорогу: Всі почти в Австрії збирають листи писані до наших полонених та висилають прямо до Відня до головного уряду (централі) австрійського Червоного Хреста. Туди пересилають також переписку від полонених з ворожих держав з поодиноких таборів, в яких їх приміщено.

Всю ту переписку, коли перейде цензуру у Відні (k. u. k. Gemeinsames Zentralnachweissbüro, Zensurabteilung, Wien I, Tuchlauben 8) пересилаєть ся через неутральні держави

† ПОМЕРЛИ.

Кость Паньківський, директор Краєво го Союзу Кредитового у Львові і визначний громадянський діяч австрійської України, якого Москалі перед своєю утечею вивезли як закладника до Росії, помер в Києві на запалене легких в 61 році життя дня 16. листопада 1915 р. Про життя і діяльність Покійного, котрий від молодих літ брав визначну участь в українським життю в Галичині, напишемо в наступних числах і подамо його світліну.

Оголошення.

(ЗАСТАРІЛІ БОЛІ) вертають нераз при зміні воздуха, на яку тіло є часто дуже вразливе. Для скорого усунення таких болів в членах тіла поручаємо **Fellera** флюїд з рясної есенції з маркою „Elsa“. 12 фляшочок за 6 корон висилає апікар **E. V. Feller, Stubnica, Elsaplaz Nr. 308 (Kroatien)**. Радимо сей добрий, усмиряючий біль многими лікарями поручене средство, завжди мати готове в дома, щоби в потреби мати його під рукою. Лагідно почищуочим средством, котре зміцняє жолудок є **Fellera** пігулки „Elsa“ 8 коробочок оплатно 4 кор. 40 сот.

Не треба встидати ся, щоби не стати ся калікою на все, але як має ся пропуклину („брух“) на животі або на пахвині з правої, а часом з лівої сторони, а може опала аж в діл, то треба прислати міру ниткою довкола тіла через бедра і замовити бандаж пружиново-гумовий за 6 або 8 корон або англійський за 12 до 16 корон, а чоловік виратує ся буде міг тяжко працювати. Мушцини дістають пропуклину з праці, жінки з праці або при породі, діти з крику або від скоків. Замовляючи бандаж, треба описати як велика пропуклина, від якого часу, подати вік і заняття хорого. Висилає ся за посплатою в скринючці, а не подає ся, що є в середині.

М. З. Полячек, Самбір, ч. 17.

АСЕКУРУЙТЕ СВОЄ МАЙНО
ВІД ОГНЮ В

„ДНІСТРІ“

Кожний Українець повинен асекурувати ся від огню, щоби на случай пожежі не понести страти, бо достаток одиниці то добробит цілого народа.

Кожний Українець повинен асекурувати ся тільки в товаристві взаємних обезпечень

„Дністер“

Нема жадного иншого українського товариства асекураційного, тільки один

„Дністер“

„Дністер“ рахує найдешевші оплати за обезпечення селянських будинків.

„Дністер“ звертає кождорічний чистий зиск своїм членам.

„Дністер“ оцінює та вичлачує шкоди по огні скро і ретельно, а на членів оцінкової комісії запрошує все двох господарів.

„Дністер“ дав підмоги українським школам і бу сам, де виховують ся селянські діти.

Лди асекуровані в „Дністрі“ можуть дістати позичку у всіх великих банках і в товаристві взаємного кредиту „Дністер“.

Власні фонди „Дністра“ вносять в кінець 1913 року 4,473 970 корон.

В „Дністрі“ можна обезпечити від крадени з вломом діяжкості всякого рода, а т вагиста кр дитові готівку, цінні папери і векслі за дешевою оплатою премії.

Адреса „Дністра“:

Товариство взаємних обезпечень „ДНІСТЕР“ у Львові,
у власнім домі ул. Руська ч. 20. Тел. 788.

Eellera побуждаючі апетит, скріпляючі жолудок пігулки румбарбарові з маркою

„Elsa-Pillen“

о о о се добре о о о

средство на жолудок

справляє апетит, улегчає травленє і стілець. 6 коробок оплатно 4 К. 40 с., 12 коробок 8 К. 40 с. Апікар **E. V. Feller, Stubnica, Elsaplaz Nr. 308 (Kroatien)**. Скоро усмиряє боли **Fellera „Elsa“** флюїд. Пробний тузин 6 К.

АДВОКАТ

Др. Евген Гвоздецький

повернув і веде канцелярію при
ул. Красіцких 6.

В темноті

ночі, в темних кімнатах, можна кожної хвилі бачити, котра година, не треба наперед світити світла, наколи лише маємо Радіом-годинник! Але треба купити лише **Suttnera Радіом-годинники**, що мають постійну силу світла, а ніяких з них конкуренційних менше вартих світлячих годинників, у яких безвартісна фосфорова світляча матерія никне в короткім часі!

- Ч. 600. Дуже гарний, правдиво ніклевий Анкер-ремонтаар годинник на камінях з І. Радіом світлячим циферблатом і всказівками, дуже точно справлений . . . . . К. 8-40
 „ 1280. Радіом світлячий будильник 9-80
 „ 1279. Модний Радіом стоячий будильник „ 18-
 „ 712. „ІКО“ ніклевий, анкровоий годинник з 15 рубінами 14-
 „ 735. Срібний циліндер-ремонтаар 15 рубінів „ 13-
 „ 422. Ніклевий ланцюшок К. 1-75, довгий ланцюшок „ 1-
 „ 1450. З білого металю ланцюшок постійно гарний „ 2-80
 „ 813. Срібний дамський годинник з золотими берегами 12-
 „ 817. Срібний годинник дамський з подвійною ковертою 13-
 „ 1548. Срібний годинник Туля 25-
 „ 1673. Срібні ковтки . . . . . -90
 „ 1675. Срібні ковтки 1-30

Прегарний натальоґ даром і оплатно.

Висилає ся

за посплатою або попереднім надісланєм грошей. Що не вгоді, можна виміняти

ВЛАСНА ФАБРИКА ГОДИННИКІВ В ЦВАЙЦАРІІ.

H. Suttner лише в **Люблянї ч. 713.**

Свїтовий висилковий Дім

Не ма фїлії!

Власна прецизійна марка „ІКО“ свїтової слави.

Не ма фїлії!

Всіх наук лінарських
Др. ЛУКА САФІЯН
у Львові, ул. Каспра Бочковського ч. 2.
(бічна горішної Городецької)
приймає що дня від 1 до 3 по полуд.

Мобілізаційні закони = і розпорядки.

Обнімає всі постанови, які відносять ся до 1) евіденційних коній, 2) воєнних чинитьб, 3) воєнного додатку для родин змобілізованих. — З поясненнями і взірцями
:: :: подань. :: ::

НАКЛАД ТОВАРИСТВА „ПРОСВІТА“.

Ціна: брошурки прим. 1 кор. 50 сот.,
оправ. в полотно 2 кор. Для членів тов.
„Просвіта“, котрі заплатили членську
вкладку 4 кор. за бжучий рік, ціна
знижена: брош. прим. 1 кор., оправ.
1 кор. 60 сот. На поштову рекоменда-
вану пересилку належить долучити 40 с.
Замовлене полагоджує ся тільки за по-
переднім надісланєм грошей на адресу:

Канцелярія Тов. „ПРОСВІТА“

:: Львів, Ринок ч. 10. ::

65

1-2